

duurzaamplus.nl

zelfstandig, onafhankelijk en ter zake

Verduurzaming lokale samenleving aan de gemeenschap niet aan gemeente

Door Désirée Crommelin, 28/10/2013

DE VERDUURZAMING VAN DE LOKALE SAMENLEVING IS IN HANDEN VAN DE GEMEENSCHAP NIET IN DIE VAN DE GEMEENTE OF ANDERE OVERHEDEN. “Dat is wel even wennen voor de autoriteiten! Deze omslag staat inderdaad op gespannen voet met het heersende systeem van gevestigde belangen opgedeeld in grootschalige sectorale en centralistische verbanden te midden van een samenleving, die nu zelf op zoek gaat naar kleinschalige duurzame oplossingen voor afval, schaarste in grondstoffen en energiebronnen”, zegt Henk Klein, directeur van Gemeenten voor Duurzame ontwikkeling (GDO) tegen duurzaamplus.nl.

Verduurzaming lokale samenleving

Een belangrijke rol in deze beweging van grootschalig naar kleinschalig speelt de gemeente. Voor deze lokale overheid die dichterbij de Nederlandse burger staat, is deze vernieuwende beweging van de verduurzaming van de economie direct voelbaar en zichtbaar binnen haar gemeentegrenzen. Hier gaat het om overheidsparticipatie in plaats van burgerparticipatie. De overheid moet, mag en doet er wijs aan, mee te doen. Want door samen te werken met burgers in de energieke samenleving boor je een bron vol innovatie, creativiteit en expertise aan. “Participatie wordt wederkerig en gelijkwaardig. Een vorm van samenwerken die meer geld oplevert dan het kost! Maar het is meer dan geld alleen, het scheidt een band tussen burgers en hún woon- en werkomgeving, waarvoor zij ook verantwoordelijkheid nemen.”

Energieakkoord

Hoewel gemeenten zwaar getroffen worden door de Haagse bezuinigingen, nemen zij als lokale overheid wel hun verantwoordelijkheid door verduurzaming van de lokale economie bestuurlijk te ondersteunen. Dit in tegenstelling tot de gang van zaken in de Haagse politiek. Het kabinet Rutte II kan wel goede sier op Prinsjesdag willen maken met de ‘participatiesamenleving’, het recent gesloten energieakkoord met gevestigde orde, getuigt van het poldermodel oude slag. Het laat zien dat Den Haag niet lijkt door te hebben wat er speelt in de samenleving. Met zo’n akkoord traditioneel qua inhoud en partners houd je het verleden in stand en rem je de vernieuwing, die woedt in de samenleving. Een duurzame economie in Nederland is nog steeds voor Den Haag een ver-van-mijn-bed-show. Duurzaamheid is niet vaag of abstract. Het houdt burgers en bedrijven in steden, dorpen en gemeenschappen heel erg bezig en zal daarom zeker een rol spelen in de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014.

“Duurzaamheid houdt burgers en bedrijven lokaal erg bezig en speelt een belangrijke rol in de gemeenteraadsverkiezingen 2014”

Gemeenten voor Duurzame ontwikkeling

Nu burgers en lokale bedrijven zelf met vragen over duurzaamheid bij de gemeenten komen, hebben de lokale NME/Duurzaamheidscentra een nieuw netwerk opgericht om gezamenlijk te aan te sluiten bij duurzame initiatieven uit de samenleving. Want deze lokale NME/Duurzaamheidscentra zijn zeer laagdrempelig en hebben van oudsher een intensieve relatie met het onderwijs.

Dit nieuwe netwerk heeft aansluiting gezocht met Gemeenten voor Duurzame ontwikkeling (GDO), het bestuurlijke netwerk dat duurzame ontwikkeling op lokaal niveau, dicht bij huis mogelijk wil maken. Elke gemeentelijke afdeling heeft relaties met duurzame ontwikkelingen in de lokale gemeenschap, maar verduurzaming vraagt in de huidige fase ook van gemeenten een integrale aanpak en andere organisatie. Het is dus niet een onderwerp van één wethouder die het in de portefeuille heeft noch van één ambtenaar. Lokale verduurzaming is iets van het hele college van B&W en van alle afdelingen. “Gemeenten hebben geen keus, zegt Klein en citeert daarbij de voorzitter van GDO, Sebastiaan van ’t Erve, die kortgeleden publiekelijk stelde: “Als

je als gemeente niet snel aanhaakt bij deze beweging, dan wordt je links en rechts ingehaald door competente burgers, die het gaan regelen.”

“GDO steekt energie in het groter maken van het kleine, het lokale. Wij zijn geen Haagse of Brusselse lobbyclub. Als je lobbyt, denk je dat het dáár vandaan komt.”

Duurzaam door elkaar

GDO bemiddelde bijvoorbeeld bij een schenking van een boerderij waarbij de voorwaarde was, dat duurzaamheid daar centraal staat. “Met sleutelfiguren uit die lokale gemeenschap hebben we gebrainstormd om oplossingen te vinden voor zeer praktische punten als: erfrecht, onderhoud, verantwoordelijkheid, vrijwilligers, geld etc. En er stond geen zak met subsidie meer op tafel. Van de gemeente alleen moet je het niet meer hebben, maar meer van de gemeenschap. Dat vraagt een nieuwe rol van gemeente en daar richt GDO zich op.”

Gemeenschap niet gemeente

Trefwoorden waar het bij het bestuurlijke netwerk GDO om gaat zijn: netwerken, partijen verbinden, informatie uitwisselen en samenwerken. En hoe werkt GDO dan? “Aan de keukentafel” roept Klein lachend uit. “Daar smeden we coalities tussen de vijf O’s : Onderwijs, Overheid, Ondernemers, Onderzoek en Overige rondom verschillende duurzaamheidsthema’s. Klein is het nieuwe groot, dus kleine initiatieven met elkaar verbinden. Massa maken, dan word je serieus genomen.”

Duurzaamheid is voor de gemeente niet meer iets van ‘Dat gaan wij wel even doen.’ “Als het gaat om bruggen bouwen *en petit comité* tussen belanghebbenden van kleinschalige initiatieven is de gemeente één van de gesprekspartners.” GDO promoot nu de plaatselijke NME/Duurzaamheidscentra de rol van bruggenbouwer te laten vervullen, omdat nog te vaak gemeenten en grote bedrijven weinig vertrouwen van de burgers genieten.”

Duurzaamheid marketinginstrument

Een ander voorbeeld is *Alle kinderboerderijen duurzaam!* de campagne van GDO, vSKBN, IVN en Urgenda. Steeds meer partijen zien de kinderboerderij als een interessante groene locatie, waar je veel mensen kunt bereiken. Nederland telt ruim 400 kinderboerderijen waaraan zo’n 30 miljoen bezoeken per jaar worden gebracht. “Om met deze publieke buitenruimte meer te doen dan cavia’s kammen en beesten voeren, hebben we een duurzaamheidsscan ontworpen op kinderniveau. Dus met vragen: Wat is het watergebruik, het energiegebruik en wat doen jullie met het afval op de kinderboerderij? In het verlengde ligt dan al snel de volgende vraag aan de kinderboerderij is: Hoe kunnen jullie dit resultaat (verder) verduurzamen?”

En zo rolt de sneeuwbal door en worden kinderen met hun ouders zich bewust van alledaagse zaken, die ook bij hen thuis spelen. Ondernemers uit de buurt grijpen de kans hun steentje aan die verduurzaming bij te dragen door bijvoorbeeld zonnecellen, watermeters, streekproducten, seizoengroenten etc. op en rondom de kinderboerderij te promoten. Duurzaamheid als marketinginstrument in de publieke ruimte!

“De kinderboerderij, maar ook parken, vijvers, garages worden zo de etalage voor duurzame oplossingen binnen de gemeente.”

Kinderboerderij

Door de bezuinigingen liggen veel kinderboerderijen onder vuur. Voor de komende gemeenteraadsverkiezingen gaan kinderboerderijen politieke partijen benaderen om de campagne *Alle kinderboerderijen duurzaam!* onder de aandacht te brengen. Deze campagne stimuleert gemeenten om een laagdrempelige plek zoals een kinderboerderij te gebruiken om jong en oud over duurzaamheid te informeren en over wat zij zelf kunnen doen. Zo gaat deze “etalage van duurzaamheid” een rol spelen in de gemeenteraadsverkiezingen.

Lokale duurzaamheidsmeter

Om de resultaten van lokale verduurzaming te kunnen gaan meten, heeft GDO meegewerkt aan het actualiseren van de Lokale Duurzaamheidsmeter. Samen met de VNG, Klimaatverbond e.a. is het bestaande instrument wat afgestoft en meer bij de tijd gemaakt om die juist op de lokale samenwerking op verduurzaming toe te passen. Niet langer wordt de Lokale Duurzaamheidsmeter ingevuld door een gemeenteambtenaar. Zoals in het verleden wordt de meter ingevuld aan het eind van de zittingsperiode van het lokale College van B&W, maar nu door de gemeenschap, de burgers. In de duurzaamheidsmeter wordt ingevuld wat er in die periode is gedaan en bereikt. Dit wordt de nulmeting voor het nieuwe College dat na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 aantreedt. “Het is een hele stap dat de gemeente met de gemeenschap die uitdaging wil aangaan!”

<http://www.vereniginggdo.nl/>

Désirée Crommelin
© duurzaamplus.nl

foto Kinderboerderij als “etalage van duurzaamheid” ©GDO